

RECENZE: Naučí Zlatka děti zacházet s penězi?

Tisíce, desetitisíce, ne-li dokonce statisíce Čechů dnes až po krk vězí v začarovaném kruhu půjček, splátek, půjček na splátky, splátek půjček na splátky... Zadluženost je často citovaným tématem dneška a neméně vášnivá debata panuje kolem toho, jak ji řešit, ale především: jak předcházet tomu, aby v sítích lichvářů uvízlo každoročně tolik lidí. Chybí lidem informace? Je řešením vzdělávání dospělých? Anebo je potřeba začít už „od kolébky“?

Za nás ano, a to rovnou třikrát. Nedostatek informací a nepochopení základních pojmů, jako je například RPSN (roční procentní sazba nákladů), je jednou z hlavních příčin toho, proč lidé tak často končí v dluhové pasti anebo rovnou vyhlášením osobního bankrotu. Nechat si poradit od odborníků, či se dokonce zúčastnit některého z mnoha specializovaných seminářů, jichž je i u nás v nabídce stále víc, je určitě také dobrý nápad. A kromě psaní, čtení a násobilky učít děti už od základní školy, jak správně zacházet s penězi? Ano, prosím!

Finanční gramotnost je v dnešní době snadných půjček „na přání“ naprostý základ. Až se na toto téma vypíše speciální předmět a zařadí se jako povinný do osnov školáků, budeme mezi prvními, kdo potřeše našim zákonodárcům pravici. Do té doby budeme tleskat a hlasitě povzbuzovat každou iniciativu z řad soukromých subjektů, která byť jen trochu přispěje k finančnímu povědomí našich dětí. A i proto se dnes v naší recenzi podíváme na fintechovou platformu s názvem Zlatka.

Co (kdo) je to Zlatka a co je jejím cílem?

Zlatka, celým názvem Zlatka.in je projektem neziskového sdružení Matika.in z.s., za nímž stojí Ján Kovács, zodpovědný za grafiku a design, a Andrej Probst, který stránky naprogramoval. Web je živým projektem, který se podle týmu neustále rozšiřuje o nový obsah i funkce, a žije ze sponzorských darů.

Obr: ZlatkaUvodniStranka

Interaktivní webová stránka byla spuštěna v dubnu tohoto roku a svým konceptem i zpracováním navazuje na dva předchozí projekty sdružení, zaměřené na matematiku (Matika.in) a češtinu (Grammar.in). Hlavním sponzorem webu je Raiffeisen Bank a my ji za tuto aktivitu chválíme. Kdo jiný než banky u nás by ostatně měl stát za projektem, jehož cílem je finanční gramotnost?

Podle webu Raiffeisen Bank se se Zlatkou „dětí... prostřednictvím her a netradičně postavených úkolů dozví základy hospodaření s penězi...“, ale také jim tady nenásilně vysvětlí, k čemu jsou platební karty či banky samotné.

Co se týče cílové skupiny, jsou jí děti a mladí dospělí od 7 až do 19 let. Úplně „od kolébky“ to tedy není, ale i tak je nutno uznat, že autoři projektu s vedením k finanční zodpovědnosti začínají už opravdu brzo. Pro své účely dělí tvůrci své uživatele do třech samostatných skupin: ZŠ 1. stupeň (7-11 let), ZŠ 2. stupeň (11-15 let) a SŠ, gymnázia (16-19 let). Zatímco na ty nejmladší se Zlatka zaměřila už od spuštění webu, sekci pro druhý stupeň a střední školy přidala poměrně nedávno, v září tohoto roku. Ta poslední – pro mladé od 16 do 19 let – k datu publikace této recenze stále ještě postrádá většinu svého obsahu.

Vracíme se do školních lavic. A upřímně: je to nuda

Stránka pracuje ve dvou jazycích a měnách – čeština (Kč) a slovenština (EUR) -, mezi nimiž mohou uživatelé kdykoli přepínat, a už její titulek - „Zažít radost s financemi“ - se podle našeho názoru „copíkům“ moc nepovedl. Možná spíš zažít „legraci“? A co třeba místo „financí“ pro malé uživatele přívětivější a pochopitelnější „peníze“? Ať tak či tak, je to prostě nuda.

Webem provází blondýnka Zlatka, která má v jeho hlavičce speciální okýnko, kde se uživatelé mohou „přihlásit“. Od toho okamžiku je již Zlatka oslovuje jejich jménem, které ale bohužel neskloňuje. Škoda, „Ahoj Petr“ zní dost divně. Když už ty pády fakt nešly, mělo se zůstat prostě u „Ahoj“.

Obr: ZlatkaJmeno

Zlatku už známe, a tak se pojdme podívat na samotné aktivity a otestovat si, jak jsme na tom s finanční gramotností. Hned na hlavní stránce si uživatelé mohou vybrat svoji věkovou skupinu a pustit se do řešení úkolů nebo her.

Zlatka pro první stupeň aneb Začínáme „od píky“

Nechceme se přecenit a hlásíme se k prvnímu stupni.

Kdo má pocit, že by si snad nejprve potřeboval svoje znalosti osvěžit, měl by kliknout na záložku Pracovní listy. Ty sestávají z edukačního textu, za nímž následuje test. Pochopili bychom to u středoškoláků, ale opravdu 7leté děti nutně potřebují znát rozdíl mezi spotřebitelským úvěrem a leasingem? A není pro první stupeň základních škol znalost pojištění trvalých následků a pojištění pro případ smrti přece už jen trochu silný kalibr?

Obr: ZlatkaPracovniListy

Teď už ale konec učení a pojdme se pobavit. Pod pracovními listy se nachází sada úloh a her. Zkusmo klikáme na „Prasátko“ a už u zadání se pořádně zapotíme. Je komplexní a zjistit, co se po nás vlastně chce, nám dá pěkně zabrat. A to už nám (bohužel) ani zdaleka není 7! Tak fajn: radši než číst pět řádků textu podruhé, pouštíme se rovnou do díla a zkusíme techniku pokus-omyl. To jde docela dobře a hned první odpověď mámě správně. Hurá! Zlatka nám gratuluje a můžeme se pustit do další otázky. Tak teď se to nepodařilo: Zlatka nás upozorňuje na chybu a dává nám možnost ji opravit.

V dalším úkolu Zlatka vysvětluje, co je to „příjem“ a co „výdaj“, a úloha je o přesunování položek na správnou stranu rozvahy. To by ještě šlo. Na slovní úlohu „Spoření“ můžeme použít kalkulačku a už se tady objevují trojmístná čísla, to stejné pak u úloh z „Rozměňování“. Je to tedy pár let, co jsme naposledy seděli ve školní lavici, ale něco nám říká, že pro prváky to teda bude záhul.

Obr: ZlatkaUkoly

Možná je čas odpočinout si u her. Některé s nich se dají hrát samostatně, jiné proti Zlatce a ty poslední proti kamarádovi – tato aktivita už ale vyžaduje přihlášení, a to coby žáka ve třídě. Tento typ přihlášení může iniciovat jen učitel nebo rodič: jakmile vytvoří třídu, mohou její žáci hrát proti sobě. Některé z her souvisí s financemi více, některé méně, některé (až na případný obrázek bankovky sem tam „pohozený“ v grafice) pak dokonce vůbec. Možná si tvůrci řekli, že nic se nemá přehánět?

Zlatka pro druhý stupeň aneb Ani Goldie se nevytáhla

Přepínáme na sekci určenou 2. stupni základních škol a struktura zůstává stejná, jen úlohy a hry jsou o něco složitější. Náhodně si vybíráme jeden z úkolů a čeká nás překvapení: Zlatka mizí a místo ní se objevuje nová průvodkyně – černovlasá Goldie. Chápeme, že kreativní tým zamýšlel pro větší děti nový, možná trochu víc „cool“ charakter, ale neměla by být Goldie už na hlavní stránce sekce a ne až pod jednotlivými úkoly? A možná by ji tvůrci mohli uživatelům (jako to udělali u Zlatky) trochu představit?

Zdá se, že řada úloh má podobnou strukturu, jako je tomu u prvního stupně, jen čísla se zvyšují. Nechybí opět několik úkolů na téma poznávání bankovek a mincí včetně dotazů na jejich vzhled, ale ruku na srdce: opravdu je příčinou finančních problémů dnešních mladých to, že nepoznají Františka Palackého na tisícovce?

Obr: ZlatkaPalacky

I u her můžeme naše připomínky z předchozí sekce v zásadě zopakovat: aktivity jsou těžkopádné, zadání složitá a o jejich „zábavnosti“ se dá minimálně silně polemizovat.

Jak již bylo řečeno, sekce pro SŠ a gymnázia v době zveřejnění této recenze evidentně ještě nebyla dokončená: nacházíme tady jednu jedinou sadu úloh, a ta se týká poznávání bankovek a mincí. Jde-li opravdu o práci v procesu, nechtělo by to aspoň jednu větičku na vysvětlenou?

Odměna je sladká. Anebo spíš tak trochu divná?

Projekt je určený dětem, a ty je třeba pořádně namotivovat. Tvůrci se rozhodli odměnit výkony uživatelů peněženkou se „zlaťáky“ za správně vyřešené úlohy a možnost vydělané peníze utratit a nakoupit za ně ryby, vodní tvory a rostliny do pomyslného akvária.

Idea hezká, ale co ten škaredý obrázek opravdového akvária a nakreslené ryby, které se sem vůbec nehodí? Nešlo to celé trochu sjednotit, rozšířit anebo třeba rovnou vymyslet něco trochu sofistikovanějšího? Opravdu si autoři myslí, že několika statickými rybičkami nadchnou někoho, kdo žije lovem Pokémonů?!

Zlatka nejen pro děti: pomůcka pro učitele a rodiče

Pravá část webu obsahuje poměrně dlouhé menu a je určena dospělákům. Ti se v sekci „Rodiče a učitelé“ mohou přihlásit, založit a spravovat svoje třídy a žáky, či s nimi dokonce komunikovat.

Zkoušíme se zaregistrovat a kromě jména se po nás chce i e-mailová adresa, telefonní číslo a heslo. Posledním údajem je unikátní kód třídy. Volíme „ABC“, první kombinaci, která nás napadne. A pak se stane něco zvláštního: vytváříme Aničku, novou žačku, která se ale po zadání našeho kódu najednou ocitá ne v naší třídě, ale ve třídě paní učitelky Zuzany Svěčené. Že by si snad stejný kód třídy zvolil už někdo před námi? A systém nás na to neupozornila „nedonutil“ nás vybrat si jiný kód? Anebo snad došlo k úplně jiné chybě?

Obr: ZlatkaMojeTridy

Přepínáme zpět do učiteléské sekce a naši novou žačku nikde nevidíme. Ani jí nemůžeme poslat zprávu s navrhovanou pochvalou nebo doporučením, na čem by měla zapracovat. Zvláštní, pane programátore, můžete se na to, prosím, podívat?

Celá sekce je vůbec poměrně složitá, a ačkoli se nepovažujeme zrovna za technické antitalenty, po chvíli to vzdáváme a raději se jdeme podívat dál.

Hned za návrhy scénářů na doma a do školy následují „Miniaplikace“ se třemi položkami. „Moje kapesné“ nabízí možnost zapisovat si příjmy a výdaje, což hodnotíme velmi kladně. Je to naprostý základ, ale pro děti fajn a zajímavá aktivita, která jim podle nás může dát dobrý základ do budoucího finančního života. Ani „Slovníček“, kde si uživatelé mohou zopakovat základní pojmy, není na škodu. Miniaplikace „Navrhni bankovku“ bychom aplikací moc nenazývali, ale přesunuli bychom ji spíše do her.

Obr: ZlatkaAplikace

Další jsou části věnované „Pravidlům ke hrám“ a „Pravidlům k úlohám“, proložené malou statistikou. Ta říká, že do Zlatky se ke dni naší recenze (15. 11. 2018) zaregistrovalo už 734 tříd (nebo rodin), které u řešení jejich 413 291 úloh strávily už 7 538 hodin. Je to hodně nebo málo?

Kdo by snad chtěl sdělit tvůrcům svůj názor na web nebo jim položit dotaz, může využít formuláře, který se rozbílá po kliknutí na záložku Napsat Zlatce ve zcela pravé části webu.

Takže: Naučí Zlatka děti zacházení s penězi?

Podtrženo a sečteno: jednoduchá a obstarožní grafika, nemotorné texty a těžko pochopitelná zadání, nezajímavé typy úloh spočívající v přetahování políček, zaklikávání nebo odklikávání odpovědí či vpisování do prázdných polí.

Obr: ZlatkaHry

Zlatka je statická, nehýbe se, nemluví. Chybí videa, hudba a vůbec cokoliv, co by nám byť jen vzdáleně připomínalo 21. století. Stránka zatuhla v 90. letech toho minulého, ostatně jako celé české školství. A kam se nám, páni autoři a paní autorky, poděla mobilní zařízení a sociální sítě? Je vám přece jasné, že velká část online života se už v dnešní době neodehrává na stolním počítači nebo notebooku, ale na tabletu a chytrém telefonu. Tady Zlatka zaspala a spící princeznou je i ve vztahu k sociálním sítím. Její samostatná facebooková stránka neexistuje a kliknutí na „To se mi líbí“ na webu nás zavádí na Facebook neziskovky.

Co se týče finanční gramotnosti dětí, obáváme se, že Zlatka svět opravdu nespasí. Je to ale hezká iniciativa, která na českém trhu doposud chyběla. Aby měla u současných dětí (a koneckonců i rodičů a učitelů) úspěch, musela by být Zlatka podstatně modernější, propracovanější a zásadně interaktivnější. Zlepšit by se musela nejen grafika, která je nudná a statická, ale také zapojení technologií hodných 21. století: za pokus by určitě stála dnes už takřka na denním pořádku uplatňovaná rozšířená realita, kdy dítě používá tablet a interaktivní prostředí mu pomáhá v řešení úloh... ale tady už asi trochu sníme.

Ono by koneckonců bylo z našeho pohledu potřeba zapracovat i na samotném obsahu. Je to sice už nějaký pátek, co jsme vyšli ze školních lavic, ale i tak nám pochopení některých zadání (a to i úloh pro první stupeň!) dalo pořádně zabrat. A bohužel se nám do textů sem tam vloudila i chyba.

Zlatko, dnes od nás tedy jednička s hvězdičkou dvakrát podtržená za pokus zaplnit jednoznačnou mezeru na vzdělávacím trhu, za zbytek ale bohužel nedostatečná. V současné podobě nezaujmeš, neupoutáš a neudržíš pozornost.

Abychom to tedy shrnuli. Zlatka na českém trhu chyběla... a bohužel pořád chybí. A to za nás v překladu znamená jedno: stále je tady obrovská nevyužitá příležitost. Chopí se jí někdo?